I
Dubtes davant el baptisme

19 de gener de 1942

Estimat Pare,

Em decideixo a escriure-us... per cloure —almenys fins a nova ordre— les nostres converses sobre el meu cas. N'estic cansada, de parlar-vos de mi, ja que és un tema miserable; però m'hi sento obligada per l'interès que, per la vostra caritat, teniu per mi.

M'he demanat, aquests dies, per la voluntat de Déu, en què consisteix i de quina manera hom pot arribar a conformar-s'hi del tot. Us diré el que en penso.

Cal distingir-hi tres dominis. Primerament, el que no depèn absolutament gens de nosaltres; comprèn tots els fets acomplerts a l'univers en aquest instant i, després, tot el que es troba en camí d'acomplir-se o destinat a acomplir-se més tard fora del nostre abast. En aquest domini, tot el que es produeix és de fet la voluntat de Déu, sense excepció. Així doncs, en aquest domini cal estimar-ho absolutament tot, en conjunt i en cada detall, inclòs el mal sota totes les seves formes; especialment, els propis pecats passats en tant que passats (ja que cal odiar-los en tant que la seva arrel encara sigui present), els propis patiments passats, presents i per venir, i —allò que de lluny és el més difícil— els patiments dels altres en tant que hom no és cridat a alleujar-los. Altrament dit, cal sentir la realitat i la presència de Déu a través de totes les coses exteriors, sense excepció, tan clarament com la mà sent la consistència del paper a través del portaploma i la ploma.

El segon domini és el que es troba situat sota l'imperi de la voluntat. Comprèn les coses purament naturals, properes, fàcilment representables per mitjà de la intel.ligència i de la imaginació, d'entre les quals podem triar, disposar i combinar des de fora mitjans determinats de cara a fins determinats i finits. En aquest domini, cal executar sense defallença ni dilació tot el que es presenta manifestament com un deure. Quan no s'hi presenta manifestament cap deure, adés cal observar regles més o menys arbitràriament triades, però fixes, adés seguir la inclinació, però en mesura limitada. Car una de les formes més perilloses del pecat, o la més perillosa, potser, consisteix a posar il.limitat en un domini essencialment finit.

El tercer domini és el de les coses que sense trobar-se situades sota l'imperi de la voluntat, sense tenir relació amb els deures naturals, no són tanmateix enterament independents de nosaltres. En aquest domini estem sotmesos a una força de la part de Déu, a condició que meresquem d'estar-hi sotmesos i en la mesura exacta que ho meresquem. L'ànima que pensa en Déu amb atenció i amor, Déu la recompensa, i ho fa exercint damunt seu una força rigorosament, matemàticament proporcional a l'atenció i l'amor. Cal abandonar-s'hi, a aquesta empenta, córrer fins al punt precís on duu, i no fer un sol pas de massa, ni en el sentit del bé. Alhora, cal continuar pensant en Déu sempre amb més atenció i amor, i obtenir per aquest mitjà de ser sempre empès amb més força, de ser objecte d'una força que s'empara d'una part perpètuament creixent de l'ànima. Quan aquesta força s'ha emparat de tota l'ànima, estem en estat de perfecció. Però, sigui quin sigui el grau de perfecció en què ens trobem, cal no acomplir res més que allò a què som irresistiblement empesos, ni en vista del bé.

M'he demanat també per la naturalesa dels sagraments, i us en diré també el que em sembla.

Els sagraments tenen un valor específic, que és un misteri, en tant que impliquen una certa espècie de contacte amb Déu, contacte misteriós però real. Tenen alhora un valor

purament humà, en tant que símbols i cerimònies. En aquest segon aspecte, essencialment no difereixen pas dels cants, gestos i mots d'ordre de certs partits polítics; almenys no en difereixen essencialment per si mateixos; això sí, en difereixen infinitament per la doctrina amb què tenen a veure. Crec que la major part dels fidels tenen contacte amb els sagraments només en tant que símbols i cerimònies, compresos part dels qui estan persuadits del contrari. Per estúpida que sigui la teoria de Durkheim que confon la religió amb el social, conté tanmateix una veritat; a saber, que el sentiment social s'assembla, fins a confondre-s'hi, al sentiment religiós. S'hi assembla com un diamant fals a un diamant de debò, talment que efectivament els confonen els qui no tenen el discerniment sobrenatural. Fora d'això, la participació social i humana en els sagraments en tant que cerimònies i símbols és una cosa excel.lent i saludable, a títol d'etapa, per a tots els qui el camí els és traçat per aquesta via. Aquí no hi ha pas participació en els sagraments com a tals, però. Crec que només els qui es troben per damunt d'un cert nivell d'espiritualitat poden tenir part en els sagraments en tant que tals. Els qui estan per dessota d'aquest nivell, facin el que facin, mentre no hi hagin arribat, pròpiament parlant no hi pertanyen, a l'Església.

Pel que fa a mi, crec que n'estic per dessota, d'aquest nivell. És per això que l'altre dia us vaig dir que me'n veig indigna, dels sagraments. Aquest pensament no em ve pas, com vau creure, d'un excés d'escrúpols. Es fonamenta, d'una banda, en la consciència que tinc de faltes meves ben definides en l'ordre de l'acció i de les relacions amb els éssers humans, faltes greus i fins vergonyoses que de segur que jutjaríeu com a tals i, a més, prou freqüents; i, d'altra banda, i encara més, es fonamenta en un sentiment general d'insuficiència. No és pas per humilitat que m'expresso així. Car si posseís la virtut d'humilitat, potser la més bella de les virtuts, no m'hi trobaria pas, en aquest miserable estat d'insuficiència.

Per a acabar amb el que es refereix a mi, em dic això. L'espècie d'inhibició que em reté fora de l'Església és deguda o bé a l'estat d'imperfecció en què em trobo, o bé que la meva vocació i la voluntat de Déu s'hi oposen. En el primer cas, no hi puc pas posar remei directament, a aquesta inhibició, sinó sols indirectament esdevenint menys imperfecta, si la gràcia m'hi ajuda. A aquest efecte, cal només, d'una banda, esforçar-se a evitar les faltes en el domini de les coses naturals i, i d'una altra, dedicar cada cop més atenció i amor al pensament de Déu. Si la voluntat de Déu és que entri a l'Església, me la imposarà, aquesta voluntat, al moment precís en què ho mereixeré, que me la imposi.

En el segon cas, si la seva voluntat no és pas que hi entri, ¿com hi entraria, jo? Prou ho sé, el que m'heu repetit sovint, que el baptisme és la via comuna de salvació —almenys en els països cristians— i que no hi ha absolutament cap raó perquè jo en tingui cap d'excepcional. És evident, això. Però, si no em correspongués de passar per aquesta via, ¿què hi podria fer, jo? Si fos concebible de condemnar-se obeint Déu i salvar-se desobeint-lo, tot i això triaria l'obediència.

Em sembla que la voluntat de Déu no és pas que hi entri, a l'Església, ara. Car —ja us ho vaig dir, i encara és cert— la inhibició que em reté no la sento pas menys fort en els moments d'atenció, d'amor i de pregària que en els altres. I, tanmateix, he experimentat una gran joia en sentir-vos dir que els meus pensaments, tal com us els he exposats, no són pas incompatibles amb la pertinença a l'Església i que, per conseqüent, no hi sóc estranya, en esperit.

No em puc impedir de continuar demanant-me si, en aquest temps en què una tan gran part de la humanitat viu submergida en el materialisme, Déu no vol pas que hi hagi homes i dones que es donin a ell i a Crist i, amb tot, es mantinguin fora de l'Església.

En tot cas, quan em represento concretament, com a cosa que es podria esdevenir aviat, l'acte pel qual entraria a l'Església, cap pensament no em fa més pena que el de separar-me de la massa immensa i desgraciada dels qui no creuen. Tinc la necessitat essencial, i crec que en puc dir la vocació, de passar entre els homes i els diferents medis humans confonent-me amb ells, prenent-ne el color, almenys en tota la mesura que la consciència no s'hi oposi, esvaint-m'hi, per tal que se'm mostrin tal com són i sense disfressa. És perquè desitjo de coneixe'ls, per estimar-los tal com són. Car si no els estimo tal com són, no és pas a ells que estimo, i el meu amor no és veritat. No parlo pas d'ajudar-los, car d'això, desgraciadament, en sóc totalment incapaç, fins ara. Penso que mai no entraria, en cap cas, en un orde religiós, per no separar-me, per mitjà de l'hàbit, del comú dels homes. Hi ha éssers humans per a qui aquesta separació no té cap greu inconvenient, perquè ja n'estan, de separats del comú dels homes, per la puresa natural de la seva ànima. Jo, al contrari —crec haver-vos-ho dit—, porto en mi el germen de tots els crims, o gairebé. Me'n vaig adonar especialment en un viatge, en circumstàncies que us vaig dir. Els crims em feien horror, però no em sorprenien; en sentia dins meu la possibilitat; fins era perquè en sentia dins meu la possibilitat, que em feien horror. Aquesta disposició natural és perillosa i molt dolorosa, però com tota espècie de disposició natural pot servir per al bé, si se'n sap fer l'ús convenient amb l'ajut de la gràcia. Implica una vocació, la de restar en certa manera anònim, apte per a barrejar-se en qualsevol moment amb la pasta de la humanitat comuna. Doncs bé, avui dia, l'estat dels esperits és tal que hi ha una barrera més marcada, una separació més gran entre el catòlic practicant i el descregut que no pas entre el religiós i el laic.

Sé que Crist va dir: "Qui s'avergonyeixi de mi davant els homes, me n'avergonyiré davant el Pare." Però avergonyir-se de Crist no vol pas dir, potser, per a tothom i en tots els casos, no adherir-se a l'Església. Per a alguns pot significar només no executar els preceptes de Crist, no irradiar el seu esperit, no honorar el seu nom quan l'ocasió es presenta, no preparar-se a morir per fidelitat a ell.

Us dec la veritat, a risc de ferir-vos, tot i que ferir-vos em sigui extremament dolorós. Estimo Déu, Crist i la fe catòlica tant com a un ésser tan miserablement insuficient li pertany d'estimar-los. Estimo els sants a través dels seus escrits i dels relats sobre la seva vida —a part d'uns quants que m'és impossible d'estimar plenament ni veure com a sants. Estimo els sis o set catòlics d'espiritualitat autèntica que l'atzar m'ha fet trobar a la vida. Estimo la litúrgia, els cants, l'arquitectura, els ritus i les cerimònies catòliques. Però no tinc, en cap mesura, l'amor de l'Església pròpiament dit, fora de la seva relació amb totes aquestes coses que estimo. Sóc capaç de simpatitzar amb els qui el tenen, aquest amor, però no l'experimento. Prou que ho sé, que tots els sants el van experimentar. Però eren gairebé tots nascuts i pujats dins l'Església. Sigui com sigui, hom no té pas un amor per voluntat pròpia. Tot el que puc dir és que, si aquest amor és una condició del progrés espiritual, cosa que ignoro, o és part de la meva vocació, desitjo que un dia em sigui acordat.

Pot molt ben ser que una part dels pensaments que us acabo d'exposar sigui il.lusòria i dolenta. Però en cert sentit m'importa ben poc, això; no vull examinar més; car, després de totes aquestes reflexions, he arribat a una conclusió, a la resolució pura i simple de no pensar-hi més, en la qüestió de la meva entrada eventual a l'Església.

És molt possible que, després de mantenir-me setmanes, mesos o anys sense pensar-hi gens, un dia senti sobtadament l'impuls irresistible de demanar immediatament el baptisme, i llavors hi correré, a demanar-lo. Car el progrés de la gràcia, als cors, és secret i silenciós.

Pot ser que la meva vida s'acabi sense que l'hagi experimentat mai, aquest impuls. Però una cosa és absolutament certa. Que si arriba dia que jo estimi Déu suficientment per a merèixer la gràcia del baptisme, rebré aquesta gràcia el mateix dia, infal.liblement, sota la forma que Déu voldrà, sigui per mitjà del baptisme pròpiament dit, sigui per mitjà de qualsevol altra forma. Llavors, doncs, ¿per què neguitejar-me? No és pas cosa meva de pensar en mi. El que és cosa meva és pensar en Déu. És cosa de Déu, de pensar en mi.

Aquesta carta és ben llarga. Altra cop us prenc molt més temps que no convé. Perdoneu-me. L'excusa és que, almenys provisòriament, és una conclusió.

Estigueu segur del meu més viu reconeixement.

Notes:

El 15 de setembre de 1940, Simone Weil i els pares arriben a Marsella fugint de la immediata ocupació de París pels alemanys.

El juny de 1941 se'n va al convent dels dominics de Marsella a veure el pare J. M. Perrin, per demanar-li si la pot ajudar a trobar una feina de treballadora agrícola. El pare Perrin confia aquest encàrrec a Gustave Thibon, que n'hi troba una.

Durant mesos, al convent dels dominics, hi conversa sovint de temes religiosos amb el pare Perrin. El març de 1942, però, aquest religiós es trasllada a Montpeller.

El pare Perrin baixa sovint a Marsella a veure-la, fins que el 14 de maig de 1942 Simone s'embarca amb els pares cap a Nova York.

És sobretot durant aquest temps en què només veu el pare Perrin en baixar ell a Marsella, i fins després, de viatge a Amèrica, quan li escriu tot un seguit de cartes, entre elles aquesta.